

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Микола ДИВАК

2025 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Концептуальні засади національної політичної культури»

для здобувачів вищої освіти

на третьому (освітньо-науковому) рівні

галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та

міжнародні відносини»

спеціальність С 2 «Політологія»

освітньо-наукова програма – «Політологія»

Кафедра політології та філософії імені Сергія Коновала

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Разом	Екзамен
Денна	1	2	30	30	90	150	2

**Тернопіль –ЗУНУ,
2025**

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С2 «Політологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 8 від 26 червня 2025 року).

Робоча програма є авторською.

Програму склав доктор політичних наук, професор РУДАКЕВИЧ О. М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії, протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Завідувачка кафедри,
д. філос. н., професорка



Тетяна ЧОЛАЧ

Гарант ОП
д. політ. н., професор



Олег РУДАКЕВИЧ

СТРУКТУРА
робочої програми навчальної дисципліни
«Концептуальні засади національної політичної культури»

1. Опис програми

Дисципліна: «Концептуальні засади національної політичної культури»	Галузь знань/ спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	Статус дисципліни – нормативна Мова навчання – українська
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність - С.2 Політологія	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 2
	Освітня програма – освітньо-наукова програма – «Політологія»	ДФН Лекції – 30 Практичні – 30
		Самостійна робота – 90
Тижневих годин – 8 3 них аудиторних – 4	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Вид підсумкового контролю – екзамен

1. Опис дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни – оволодіння здобувачами сучасними знаннями про політичну культуру національних спільнот та методологією її дослідження; окреслення

проблемного поля дослідження політичної культури української нації та успіхів вітчизняних учених у цій галузі; вироблення практичних навичок визначення політико-культурних проблем, обґрунтування підходів та методів дослідження стосовно тем дисертаційних робіт, над якими працюють здобувачі.

1.2. Завдання вивчення дисципліни:

- сформувати цілісну систему знань, умінь та навичок щодо генези, функціонування та динаміки політичної культури модерної нації;

- озброїти науковою методологією аналізу політичної культури української нації в контексті завдань відстоювання суверенітету України та її орієнтації на входження у Європейський Союз і НАТО;

- навчити розв'язувати складні фахові завдання з використанням засад політичної культурології, спираючись на принципи політичного та ідеологічного плюралізму, верховенства права та народовладдя;

- виробити навички розробки пріоритетних завдань в сфері політичної соціалізації різних категорій населення та мобілізації державних органів й інститутів громадянського суспільства для їх успішної реалізації;

- сформувати готовність до боротьби з ворожими українському народу ідеологемами та міфами, які поширює російська пропаганда та інші ворожі ідеологічні центри.

1.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК9. Здатність до аналізу трансформації української політичної культури в глобальному контексті, прогнозування сценаріїв розвитку національної ідентичності в умовах інтеграції в політико-культурний простір ЄС

СК10. Здатність здійснювати експертну оцінку впливу цифровізації на архітектуру політичного процесу, проектувати вплив механізмів електронної демократії крізь призму етичних норм та ціннісних орієнтирів національної політичної культури в умовах глобальної інфодемії.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити вивчення дисципліни передбачають наявність систематичних та ґрунтовних знань відповідно до програм фахового вступного випробування з політології.

Постреквізити вивчення дисципліни розглядаються як підґрунтя для науково-педагогічної практики, науково-дослідницької діяльності за темою кваліфікаційної роботи, підготовки дисертації.

1.5. Програмні результати навчання:

РН12. Здійснювати аналіз політичних процесів і практик країн ЄС із врахуванням можливостей їх інноваційного застосування до українського політико-культурного контексту.

РН13. Розробляти науково-обґрунтовані стратегії та прикладні рекомендації щодо зміцнення демократичних засад національної політичної культури, враховуючи вимоги інтеграції України до європейського політичного простору.

2. Зміст дисципліни «Концептуальні засади національної політичної культури»

Тема 1. Взаємозв'язок та взаємовплив політики і культури в історії людства, його відображення у світовій та вітчизняній політичній думці. Перші спроби означення поняття «політична культура».

Розвиток уявлень про феномен культури і політики в історії людства. Антропологічне, соціосферне, діяльнісне, аксіологічне та семіотичне трактування культури, розуміння багатоманітності її проявів у суспільному житті. Теоретично можливі варіанти співвідношення політичної та культурної сфер (паралельне існування; детермінація одного явища іншим; взаємовплив і взаємодія). Усвідомлення взаємозв'язку політики і культури в стародавніх суспільствах Китаю, Греції та Риму. Мислителі Середньовіччя, епохи Відродження та Нового часу про взаємозв'язок політичної та духовної сфер. Роль Н. Макіавеллі, Ш. Монтеск'є, Й. Г. Гердера, Й. Фіхте та І. Канта у теоретичному обґрунтуванні актуальності дослідження діалектики політики і культури; історично перше використання Й. Гердером поняття «політична культура». М. Костомаров, В. Антонович, М. Драгоманов, І. Франко, М. Грушевський, Д. Донцов та інші українські мислителі ХІХ – початку ХХ ст. про єдність духовної культури, національного характеру та політичного життя українського народу. Визначення поняття «політична культура» В. Липинським.

Тема 2. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її розвиток американськими та європейськими вченими.

Історичні, геополітичні, теоретико-методологічні та політико-практичні передумови формування концепції політичної культури Г. Алмондом, її зв'язок із дослідженням політичної системи суспільства. Політична культура як сукупність типових політичних орієнтацій. Об'єкти відображення та змістова структура політичних орієнтацій. Означення Г. Алмондом категорії «політична культура нації»

Суб'єктивістсько-індивідуалістична сутність концепції Г. Алмонда, її критика представниками соціогуманітарних дисциплін та американоцентричний характер. Подальший розвиток базової концепції політичної культури Г. Алмондом та С. Вербою, іншими американськими дослідниками (У. Розенбаумом, Р. Такером, Д. Полом), шляхом включення у політичну культуру вірувань, політичних цінностей, моделей поведінки, символів, традиційних політичних інститутів тощо. Творчий підхід європейських учених до розширеної концепції політичної культури та її використання вітчизняними дослідниками для аналізу політичної культури українського суспільства.

Тема 3. Політична культура України як об'єкт дослідження вітчизняними науковцями.

Набуття Україною статусу суверенної держави як чинник посилення уваги вітчизняних науковців до проблем формування та функціонування національно-демократичної політичної культури. Висвітлення сутнісно

значимих аспектів теорії і методології політичної культури українського суспільства у монографічних працях та дисертаційних роботах українських політологів В. Бебика, В. Бурдяк, В. Корнієнка, Л. Нагорної, І. Поліщука, Ю. Шайгородського, О. Шерман, Г. Щедрової та ін.: дослідження рис української політичної ментальності, національних політичних традицій, таких складових політичної культури, як політичні ідеї, цінності та ідеали, політичні міфи, стереотипи та символи. Суттєвий недолік дослідницьких практик: для характеристики політичної культури макроспільнот використовувалися переважно поняття «політична культура суспільства (держави)», а не етносів та націй як особливих соціальних суб'єктів. Вклад у дослідження національної політичної культури О. Рудакевича, який у 2010 р. опублікував монографію, а у 2012 р. захистив докторську дисертацію на тему «Теоретико-методологічні засади дослідження національної політичної культури», а також вклад інших науковців.

Тема 4. Політико-культурна суб'єктність нації. Методологія дослідження національної політичної культури на основі соціетального підходу.

Нація як творець і носій політичної культури, її унікальність як етнополітичної соціокультурної системи. Теоретико-методологічні проблеми у дослідженні політичної культури української нації, які проявлялись протягом перших десятиліть існування суверенної української держави. Методологія дослідження національної політичної культури (*далі – НПК*) на основі соціетального підходу. Поняття та різновиди соціетальних форм НПК. Використання в межах соціетальної дослідницької парадигми соціокультурного, холістичного, системного та структурно-функціонального підходів.

Тема 5. НПК як соціокультурна система та процес, її моделювання.

Традиційне уявлення про політичну культуру як сукупність лише функціональних елементів культури та необхідність розгляду політичної культури у цілісному форматі її буття. Використання системного підходу до моделювання НПК. Вироблення та застосування функціональної, орієнтаційної, комунікативної та синергетичної моделей НПК як процесу. Особлива роль і значимість пізнавального потенціалу комунікативної моделі НПК, яка розкриває зміст основних етапів політико-культурного процесу. Внутрішні та зовнішні чинники трансформації НПК, їх осмислення за допомогою синергетичного підходу.

Тема 6. Імперативи та функції національної політичної культури.

Концепція імперативів НПК як важлива складова її теорії та методології. Зміст поняття «імператив (імперативи) НПК». Базовий імператив НПК та імперативи НПК, що визначають цінності-цілі, цінності-засоби та цінності-умови ефективного функціонування нації. Аналіз імперативів НПК як важлива складова

стратегії дослідження політичної культури національних спільнот та цілеспрямованого впливу політичних суб'єктів на політико-культурний процес.

Соціальне призначення НПК – бути своєрідним «кодом», «матрицею», «інформаційним забезпеченням» функціонування й розвитку політичної сфери нації. Вимога відповідності НПК реальними політичними потребами нації та утвердження культурних форм, які засвідчили свою ефективність. Виконання НПК функцій щодо соціальних систем вищого порядку: національної політичної Інфраструктура системи, національної культури та нації загалом.

Тема 7. Поняття та роль інфраструктури національної політичної культури

НПК як комплекс взаємопов'язаних обслуговуючих елементів духовно-ідеологічного, морально-правового, матеріально-технічного, соціально-організаційного характеру, їх функції. Поняття інфраструктурних складових НПК: підсистем культуротворчої діяльності, трансляції культури в політичний простір нації, політичної соціалізації тощо. Поєднання в інфраструктурі НПК інфраструктурних компонентів етнічної та політичної самоорганізації соціуму.

Тема 8. Національні ментальні настанови, суспільно-політична онтологія та політичні цінності як функціональні елементи НПК.

Поняття пізнавальних компонентів НПК, їх різновиди, роль у політикокультурній системі та методи дослідження. Політична ментальність як важливий компонент НПК, специфіка її формування та функціонування. Риси української ментальності, які мають істотний вплив на політичне життя народу. Цілеспрямовані дії національної еліти та політичних інститутів задля очищення політичної ментальності українців від чужинських нашарувань. Соціально-політична онтологія як важлива соціетальна форма НПК. Формування та трансформація політичних категорій і понять, які використовувалися у національній політичній лексиці. Базові, похідні та політизовані цінності НПК. Ціннісні універсалії НПК. Поняття ціннісного трикутника НПК, що характеризує співвідношення загальнонаціональних, групових та особистісних цінностей громадян. Зв'язок політичних цінностей з політичними ідеалами. Актуалізація базових цінностей НПК України в умовах російської агресії.

Тема 9. Політичні міфи та стереотипи в національній політичній культурі.

Сутність та роль політичних міфів у функціонуванні НПК. Різновиди національних політичних міфів за об'єктами їх відображення. Поняття контрміфу, його роль у подоланні міфологем, які поширює ворожа пропаганда.

Національні стереотипи як спрощені, емоційно забарвлені стійкі образи суспільно-політичних явищ та процесів. Національні, антинаціональні (імперські, колоніальні) та наднаціональні (інтернаціональні та космополітичні) політичні

стереотипи. Особливості авто- та гетеростереотипів, їх зміст та функціонування в українському суспільстві.

Тема 10. Моделі поведінки, політичні та моральні норми, традиції національної політичної культури.

Поняття поведінкових компонентів НПК, їх роль в політико-культурній системі нації. Моделі політичної поведінки еліти та народного загалу за різних обставин суспільно-політичного життя. Конформізм та нонконформізм політичних суб'єктів в політичному процесі. Політичні принципи і норми як регулятори поведінки суб'єктів національного політичного процесу, їх різновиди та закріплення в Основному Законі держави. Моральні норми як регулятори політичного життя, їх домінування над політичними нормативами. Дія категоричного імперативу І. Канта у політичній сфері життєдіяльності нації.

Сутність та роль національних політичних традицій, способи їх формування та функціонування. Поняття базових та політико-галузевих національних традицій. Роль козацької традиції у суспільно-політичному житті українського народу. Закріплення у традиціях політичного досвіду українців, набутих в умовах суверенної держави, їх прояви у протистоянні російській агресії.

Тема 11. Інституційні складові національної політичної культури.

Евристичний потенціал інституціонального та неінституціонального підходів до дослідження НПК. Традиційні політичні інститути як важливі компоненти НПК. Роль неформальних політичних інститутів у політичному житті молодих та зрілих націй. Методика застосування неінституціонального підходу в дослідженні НПК. Проблема пошуку та утвердження ефективних політичних інститутів в умовах демократизації та європеїзації політичного життя в суверенній українській державі.

Тема 12. Місце і роль політичних символів у культурі нації.

Роль національної символіки у формуванні національної ідентичності та культури. Національні політичні символи як складні комплекси політичних ідей та емоцій. Функціональна роль та типологія національних політичних символів. Діалектика національно-етнічної та державної символіки в сучасному світі та досвід України в цьому питанні. Протистояння політичних та мілітарних символів в російській війні проти України

Тема 13. Національна ідентичність та національна ідея в системі НПК.

Національна ідентичність як важливий компонент НПК. Орієнтація на націю, її атрибути як важлива умова формування та функціонуванні НПК та невід'ємний компонент самої політичної культури. Поєднання в національній ідентичності етнічної та власне політичної (громадянської) ідентичності. Особливості національної ідентичності громадян різних регіонів України та їх вплив на характер і стан НПК.

Місце і роль національної ідеї у НПК. Структурні компоненти національної ідеї: ідея нації, ідея національної держави, національна стратегема. Національна

ідея як концептуалізуюче ядро національної культури загалом та її політичної складової. Відображення змісту національної ідеї в інших елементах культури нації. Врахування цієї закономірності у дослідженні НПК.

Тема 14. Засади типології НПК. Типологічні ознаки та тенденції розвитку української політичної культури.

Типологія політичних культур як спосіб їх комплексної характеристики та виявлення особливих ознак. Типологія політичних культур Г. Алмондом та іншими вченими Америки та Європи. Поняття ідеальних типів політичних культур, їх поєднання у суспільно-політичному житті. Консенсусні та поляризовані, інтегровані та фрагментовані політичні культури.

Універсальні та національно-специфічні критерії типології політичних культур. Особливості політичної культури етнічної, політичної та змішаної націй. Різновиди національних політичних культур, виокремлені за іншими національно-специфічними ознаками. Вплив цивілізаційних, ментальних та геополітичних чинників на формування української НПК. Типологічні ознаки української політичної культури та процеси, що відбуваються у ній в умовах суверенного існування України. Поняття матриці НПК, сформованої на основі соціетального підходу. Зміст основних структурних компонентів матриці української політичної культури. Тенденції подальшого розвитку НПК в умовах демократизації суспільно-політичного життя та реалізації курсу на вступ України в ЄС та НАТО.

3. Структура залікового кредиту

Тематика залікового кредиту	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Тема 1. Взаємозв'язок та взаємовплив політики і культури в історії людства, його відображення у світовій та вітчизняній політичній думці. Перші спроби означення поняття «політична культура»	2	2	7	Опитування, оцінка завдань самостійної роботи,
Тема 2. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її розвиток американськими	2	2	7	

та європейськими вченими					
Тема 3. Політична культура України як об'єкт дослідження вітчизняними науковцями	2	2	6		
Тема 4. Політико-культурна суб'єктність нації. Методологія дослідження національної політичної культури на основі соціетального підходу	2	2	7		
Тема 5. НПК як соціокультурна система та процес, її моделювання.	2	2	6		
Тема 6. Імперативи та функції національної політичної культури	2	2	6		
Тема 7. Поняття та роль інфраструктури національної політичної культури	2	2	7		
Тема 8. Національні ментальні настанови, суспільно-політична онтологія та політичні цінності як функціональні елементи НПК	2	2	6	Опитування, оцінка завдань самостійної роботи,	
Тема 9. Політичні міфи та стереотипи в національній політичній культурі	2	2	6		
Тема 10. Моделі поведінки, політичні та моральні норми, традиції національної політичної культури	2	2	7		
Тема 11. Інституційні складові національної політичної культури	2	2	6		
Тема 12. Місце і роль політичних символів у культурі нації	2	2	6		
Тема 13. Національна ідентичність та національна ідея в системі НПК	2	2	6		
Тема 14. Засади типології НПК. Типологічні ознаки та тенденції розвитку української політичної культури	4	4	7		
ВСЬОГО	30	30	90		Екзамен

4. Тематика практичних занять

Тема 1. Взаємозв'язок та взаємовплив політики і культури в історії людства, його відображення у світовій та вітчизняній політичній думці. Перші спроби означення поняття «політична культура»

Мета: розглянути розвиток уявлень про феномени культури і політики, їх взаємозв'язок в історії людства. Усвідомити основні підходи до антропологічного, соціосферного, діяльнісного, аксіологічного та семіотичного трактування культури у сучасній науковій літературі, розуміння багатоманітності її проявів у суспільному житті. Виробити уявлення про методологію дослідження співвідношення політичної та культурної сфер. Простежити розкриття взаємозв'язку та взаємодії політики і культури в стародавніх суспільствах Китаю, Греції та Риму. Розглянути міркування мислителів Середньовіччя, епохи Відродження та Нового часу про взаємозв'язок політичної та духовної сфер, їх значення для формування теоретичних засад сучасної науки в сфері політичної культурології, зокрема, використання Й. Г. Гердером поняття «політична культура». Розкрити роль М. Костомарова,

В. Антоновича, М. Драгоманова, І. Франка, М. Грушевського, Д. Донцова, інших українських мислителів XIX – першої половини XX ст. про єдність духовної культури, національного характеру та політичного життя українського народу. Пояснити логіку концептуального визначення поняття «політична культура» В. Липинським.

Питання для обговорення:

1. Розвиток уявлень про феномен культури і політики в історії людства та усвідомлення їх взаємозв'язку та взаємовпливу.
2. Логічні моделі співвідношення політичної та культурної сфер та їхні прояви в реальному житті.
3. Динаміка поглядів про взаємодію політики і культури на основних етапах розвитку людської цивілізації.
4. Вітчизняні мислителі та громадсько-політичні діячі XIX – першої половини XX ст. про єдність духовної культури та політичного життя українського народу. Визначення поняття «політична культура» В. Липинським.

Тема 2. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її розвиток американськими та європейськими вченими

Мета: розкрити передумови формування концепції політичної культури Г. Алмондом, її зв'язок із дослідженням політичної системи суспільства. Проаналізувати зміст поняття «політична орієнтація», охарактеризувати об'єкти її відображення та змістову структуру. Охарактеризувати ідеальні типи політичної культури, їх поєднання в реальному політичному житті. Зрозуміти спосіб означення поняття «політична культура нації» Г. Алмондом. Зробити висновки про переваги та недоліки підходу американського дослідника до трактування політичної культури. Проаналізувати процес удосконалення базової концепції політичної культури американськими та європейськими дослідниками й дати узагальнюючу дефініцію політичної культури.

Питання для обговорення.

1. Історичні, геополітичні, теоретико-методологічні та політико-практичні передумови формування концепції політичної культури Г. Алмондом, її зв'язок із дослідженням політичної системи суспільства.
2. Психолого-індивідуалістична концепція політичної культури Г. Алмонда. Політична культура як сукупність типових політичних орієнтацій. Поняття ідеальних типів політичної культури та дефініція категорії «політична культура нації».
3. Евристичний потенціал концепції політичної культури Г. Алмонда та її обмеженість.
4. Розширення змістовного наповнення політичної культури дослідниками другої половини XX –початку XXI ст.

Тема 3. Політична культура України як об'єкт дослідження вітчизняними науковцями.

Мета: розкрити причини посилення уваги науковців до питань політичної культури українського суспільства після проголошення суверенітету та самостійності України. Розглянути вклад українських політологів, а також філософів, соціологів, істориків та етнополітологів у аналіз політико-культурних процесів: В. Бебика, В. Бурдяк, В. Корнієнка, Л. Нагорної, І. Поліщука, Ю. Шайгородського, О. Шерман, Г. Щедрової та ін. – дослідження рис української політичної ментальності, національних політичних традицій, цінностей та ідеалів, політичних міфів, стереотипів та символів. Виявити недоліки та опущення

дослідницьких практик політичної культури, зокрема з'ясувати причини, що стояли на засаді дослідження особливостей політичної культури етнічних та національних спільнот, зокрема української етнічної та політичної націй у пострадянському суспільстві. Розглянути вклад у дослідження національної політичної культури О. Рудакевича, який у 2010 р. опублікував монографію, а у 2012 р. захистив докторську дисертацію на тему «Теоретико-методологічні засади дослідження національної політичної культури», а також наукові надбання інших науковців.

Питання для обговорення:

1. Причини посилення уваги науковців до питань політичної культури українського суспільства після проголошення суверенітету та самостійності України.
2. Вклад українських політологів у аналіз політико-культурних процесів В. Бебика, В. Бурдяк, В. Корнієнка, Л. Нагорної, І. Поліщука, Ю. Шайгородського та етнополітологів.
3. Недоліки та опущення вітчизняних дослідницьких практик політичної культури української нації.
4. Професор О. Рудакевич як фундатор дослідження теоретико-методологічних засад національної політичної культури на основі соціетального підходу.

Тема 4. Політико-культурна суб'єктність нації. Методологія дослідження національної політичної культури на основі соціетального підходу.

Мета: охарактеризувати націю як творця і носія політичної культури. Проаналізувати зміст поняття «політико-культурна суб'єктність нації». З'ясувати необхідність підходу до дослідження політичної культури нації, який би відображав унікальність цієї соціокультурної системи. Розкрити сутність та переваги дослідження національної політичної культури на основі соціетального підходу. Розглянути зміст поняття соціетальні (загальнонаціональні) форми НПК та можливість використання в межах соціетальної дослідницької парадигми соціокультурного, холістичного, системного та структурно-функціонального підходів.

Питання для обговорення:

1. Нація як творець і носій політичної культури та необхідність підходу до її дослідження, який би відображав її унікальність як соціокультурної системи.
2. Сутність методології дослідження НПК на основі соціетального підходу.
3. Використання в межах соціетальної дослідницької парадигми соціокультурного, холістичного, системного, структурно-функціонального підходів.
4. Зростання політико-культурної суб'єктності української нації в умовах російсько-українського мілітарного протистояння та підготовки України до вступу в ЄС.

Тема 5. НПК як соціокультурна система та процес, її моделювання.

Мета: обґрунтувати необхідність аналізу НПК у цілісному форматі її буття та використання системного підходу до її моделювання. Розкрити методологію дослідження національної політичної культури як процесу на основі діяльнісного трактування суті феномену культури та теорії суспільних відносин. Відзначити особливу роль і значимість пізнавального потенціалу комунікативної моделі НПК, яка розкриває зміст та проблеми основних етапів політико-культурного процесу. Розкрити внутрішні та зовнішні чинники трансформації політичної культури за допомогою синергетичного підходу.

Питання для обговорення:

1. НПК як система, її основні елементи та зв'язок між ними й зовнішнім середовищем.

2. Підходи до моделювання НПК як процесу на основі діяльнісного трактування суті феномену культури та теорії суспільних відносин.
3. Евристичний потенціал та практична значимість комунікативного аналізу НПК.
4. Методологія синергетичного підходу до дослідження динаміки НПК.

Тема 6. Імперативи та функції національної політичної культури.

Мета: розкрити зміст поняття «імператив (імперативи) НПК». Охарактеризувати базовий імператив НПК та імперативи НПК, що визначають цінності-цілі, цінності-засоби та цінності-умови ефективного функціонування нації та втілення в життя національної ідеї. Розкрити соціальне призначення НПК та її основні функції. Проаналізувати роль НПК у функціонуванні національної політичної системи, національної культури та нації загалом.

Питання для обговорення:

1. Концепція імперативів НПК, як важлива складова теорії, методології і практики функціонування НПК. Імперативні вимоги до політичної культури сучасної нації.
2. Теоретико-методологічні підходи до визначення суті та змісту функцій НПК. Функції НПК до систем вищого порядку: політичної системи суспільства, національної культури та нації загалом.
3. Поняття «інфраструктура НПК». Проблеми інфраструктурного забезпечення української НПК в умовах її подальшого формування та наближення до стандартів європейської політичної культури.

Тема 7. Поняття і роль інфраструктури національної політичної культури.

Мета: охарактеризувати інфраструктуру НПК як комплекс взаємопов'язаних обслуговуючих елементів духовно-ідеологічного, морально-правового, матеріально-технічного, соціально-організаційного характеру, їх функції. Розкрити зміст поняття «інфраструктурні складові НПК» та охарактеризувати її такі підсистеми: підсистема культуротворчої діяльності, трансляції культури в політичний простір нації, політичної соціалізації, сприяння адекватному оцінюванню елементів національної політичної культури, захисту від політико-культурної експансії ворожих сил та загального менеджменту політико-культурних процесів. Охарактеризувати поєднання в інфраструктурі НПК інфраструктурних компонентів етнічної та політичної самоорганізації соціуму. Виявити основні проблеми інфраструктурного супроводу української НПК в умовах російської агресії та підготовки України до вступу у ЄС та НАТО.

Питання для обговорення:

1. Інфраструктура НПК як комплекс взаємопов'язаних обслуговуючих елементів духовно-ідеологічного, морально-правового, матеріально-технічного, соціально-організаційного характеру, їх функції.
2. Зміст поняття «інфраструктура політичної культури». Основні функціональні підсистеми інфраструктури національної політичної культури: підсистеми культуротворчої діяльності, трансляції культури в політичний простір нації, політичної соціалізації, сприяння адекватному оцінюванню елементів національної політичної культури, захисту від політико-культурної експансії ворожих сил та загального менеджменту політико-культурних процесів.
3. Поєднання в інфраструктурі НПК інфраструктурних компонентів етнічної та політичної самоорганізації соціуму.
4. Проблеми інфраструктурного супроводу української НПК в умовах російської агресії та підготовки України до вступу у ЄС та НАТО.

Тема 8. Національні ментальні настанови, суспільно-політична онтологія та політичні цінності як функціональні елементи НПК.

Мета: розглянути пізнавальні компоненти НПК, їх різновиди та роль у політикокультурній системі. Дослідити політичну ментальність як важливий компонент НПК, специфіку її формування та функціонування. Проаналізувати риси української ментальності, які мають істотний вплив на політичне життя народу та охарактеризувати цілеспрямовані дії національної еліти та політичних інститутів задля очищення політичної ментальності українців від чужинських нашарувань. Розкрити соціально-політичну онтологію як важливу соціетальну складову НПК. Розглянути формування та трансформацію політичних категорій і понять, які використовувалися у національній політичній лексиці. Охарактеризувати базові, похідні та політизовані цінності НПК та поняття ціннісного трикутника НПК. Дослідити зв'язок політичних цінностей з політичними ідеалами. Розглянути актуалізацію базових цінностей НПК України в умовах російської агресії.

Питання для обговорення:

1. Пізнавальні компоненти НПК, їх різновиди та роль у політикокультурній системі.
2. Політична ментальність як важливий компонент НПК, специфіка її формування та функціонування.
3. Риси української ментальності, які мають істотний вплив на політичне життя народу. Цілеспрямовані дії політичних акторів задля її очищення від чужинських нашарувань.
4. Соціально-політична онтологія як важлива соціетальна складову НПК.
5. Формування та трансформація політичних категорій і понять, які використовувалися у національній політичній лексиці в історичному процесі.
6. Базові, похідні та політизовані цінності НПК. Зв'язок політичних цінностей з політичними ідеалами.
7. Актуалізація базових цінностей НПК України в умовах російської агресії.

Тема 9. Політичні міфи та стереотипи в національній політичній культурі.

Мета: охарактеризувати сутнісні риси та функції національних політичних міфів. Розглянути різновиди національних політичних міфів, їхнє функціонування в українському суспільстві. Усвідомити роль контрміфів у подоланні усталених міфологем. Розкрити сутність національних політичних стереотипів, причини їх формування та основні функції. Охарактеризувати власне національні, антинаціональні (імперські, колоніальні) та наднаціональні (інтернаціональні та космополітичні) політичні стереотипи, особливості та роль авто- та гетеростереотипів у політичному житті нації.

Питання для обговорення:

1. Природа та сутнісні риси та функції національних політичних міфів в національній політичній культурі.
2. Різновиди національних політичних міфів, їхнє функціонування в українському суспільстві. Роль контрміфів у подоланні негативних міфологем.
3. Сутність і природа національних стереотипів. Власне національні, антинаціональні (імперські, колоніальні) та наднаціональні (інтернаціональні та космополітичні) політичні стереотипи.
4. Особливості змісту та функцій авто- та гетеростереотипів у політичному житті нації.

Тема 10. Моделі поведінки, політичні та моральні норми і традиції національної політичної культури.

Мета: розглянути поняття поведінкових компонентів НПК, їх роль в політико-культурній системі нації. Охарактеризувати моделі політичної поведінки еліти та народного загалу за різних обставин суспільно-політичного життя, конформізм та нонконформізм політичних суб'єктів в політичному процесі. З'ясувати роль політичних принципів і норм як регуляторів поведінки суб'єктів національного політичного процесу, їх різновиди та закріплення в Основному Законі держави. Дослідити моральні норми як регулятори політичного життя, їх домінування над політичними нормативами. Охарактеризувати дію категоричного імперативу І. Канта у політичній сфері життєдіяльності нації. Розкрити сутність та роль національних політичних традицій, способи їх формування та функціонування. Охарактеризувати базові національні традиції та роль козацької традиції у суспільно-політичному житті українського народу. Закріплення у традиціях політичного досвіду українців, набутих в умовах суверенної держави.

Питання для обговорення:

1. Поняття поведінкових компонентів НПК, їх роль в політико-культурній системі нації.
2. Моделі політичної поведінки еліти та народного загалу за різних обставин суспільно-політичного життя; конформізм та нонконформізм політичних суб'єктів в політичному процесі.
3. Роль політичних принципів і норм як регуляторів поведінки суб'єктів національного політичного процесу, їх різновиди та закріплення в Основному Законі держави.
4. Вплив моральних засад на політичне життя народу. Дія категоричного імперативу І. Канта у політичній сфері життєдіяльності нації.
5. Сутність та роль національних політичних традицій, способи їх формування та функціонування.
6. Закріплення у традиціях політичного досвіду українців, набутих в умовах суверенної держави.

Тема 11. Інституційні складові національної політичної культури.

Мета: розглянути евристичний потенціал інституціонального та неінституціонального підходів до дослідження НПК. Охарактеризувати традиційні політичні інститути як важливі компоненти НПК. З'ясувати роль неформальних політичних інститутів у політичному житті молодих та зрілих націй. Ознайомитися з методикою застосування неінституціонального підходу в дослідженні НПК. Розглянути проблеми утвердження ефективних політичних інститутів в умовах демократизації та європеїзації політичного життя в суверенній українській державі.

Питання для розгляду

1. Евристичний потенціал інституціонального та неінституціонального підходів до дослідження НПК.
2. Охарактеризувати традиційні політичні інститути як важливі компоненти НПК та роль неформальних політичних інститутів у політичному житті молодих та зрілих націй.
3. Методика застосування неінституціонального підходу в дослідженні НПК.
4. Проблеми утвердження ефективних політичних інститутів в умовах демократизації та європеїзації політичного життя в суверенній українській державі.

Тема 12. Місце і роль політичних символів в культурі нації.

Мета: розкрити роль національної символіки у формуванні національної ідентичності та культури. Охарактеризувати національні політичні символи як складні комплекси політичних ідей та емоцій. Функції та типологія національних політичних символів. Діалектика національно-етнічної та державної символіки в сучасному світі та досвід України в

цьому питанні. Протистояння політичних та мілітарних символів в російській війні проти України

Питання для обговорення:

1. Роль національної символіки у формуванні національної ідентичності та культури.
2. Національні політичні символи як складні комплекси політичних ідей та емоцій.
3. Функції та типологія національних політичних символів.
4. Діалектика національно-етнічної та державної символіки в сучасному світі та досвід України у цій сфері.
5. Протистояння політичних та мілітарних символів в російській війні проти України

Тема 13. Національна ідентичність та національна ідея в системі НПК.

Мета: розглянути національну ідентичність як важливий компонент національної політичної культури. Розуміти орієнтації на націю, її атрибути не лише як важливу умову формування та функціонування НПК, а й невід'ємну складову цієї політичної культури. Акцентувати увагу на поєднанні в національній ідентичності етнічної та власне політичної (громадянської) ідентичності. Дослідити особливості української національної ідентичності громадян різного етнічного походження й різних регіонів України. Охарактеризувати місце і роль національної ідеї у НПК., звернувши увагу на структурні компоненти національної ідеї у широкому трактуванні терміну: ідея нації, ідея національної держави та національна стратегема. Усвідомити роль національної ідеї в якості концептуалізуючого ядра національної культури загалом та її політичної складової. Врахувати цю закономірність у дослідженні НПК.

Питання для обговорення:

1. Національну ідентичність як важливий компонент національної політичної культури.
2. Орієнтації на націю, її атрибути не лише як важлива умова формування та функціонування НПК, а й невід'ємну складову цієї політичної культури.
3. Поєднанні в національній ідентичності етнічної та власне політичної (громадянської) ідентичності. Особливості української національної ідентичності громадян різного етнічного походження й різних регіонів України.
4. Структурні компоненти національної ідеї у широкому трактуванні терміну: ідея нації, ідея національної держави та національна стратегема.
5. Роль національної ідеї в якості концептуалізуючого ядра національної культури загалом та її політичної складової. Врахування цієї закономірності у дослідженні НПК.

Тема 14. Засади типології НПК. Типологічні ознаки та тенденції розвитку української політичної культури.

Мета: розглянути типологію політичних культур як спосіб їх комплексної характеристики та виявлення особливих ознак. Проаналізувати типологію політичних культур Г. Алмондом та іншими вченими Америки та Європи. Розкрити зміст універсальних та національно-специфічних критеріїв типології політичних культур. Проаналізувати особливості політичної культури етичної, політичної та змішаної (етнополітичної) націй.

Усвідомити вплив цивілізаційних, ментальних та геополітичних чинників на формування української НПК та розкрити типологічні ознаки української політичної культури. Розглянути зміст поняття матриці НПК, сформованої на основі соціетального підходу, та дослідити основні структурні компоненти матриці української НПК в умовах демократизації суспільно-політичного життя та відстоювання суверенітету української нації та держави.

Питання для обговорення:

1. Типологія політичних культур як спосіб їх комплексної характеристики та виявлення особливих ознак: досвід Г. Алмонда та інших учених Америки та Європи.

2. Універсальні та національно-специфічні критерії типології політичних культур. Особливості політичної культури етнічної, політичної та змішаної (етнополітичної) націй.

3. Вплив цивілізаційних, ментальних та геополітичних чинників на формування української НПК, її типологічні ознаки.

4. Поняття матриці НПК, сформованої на основі соціетального підходу, та зміст структурних компонентів матриці української НПК в умовах демократизації суспільно-політичного життя та відстоювання суверенітету української нації.

5. Самостійна робота

Тема 1. Взаємозв'язок та взаємовплив політики і культури в історії людства, його відображення у світовій та вітчизняній політичній думці. Перші спроби означення поняття «політична культура».

Виявити теоретично можливі варіанти взаємодії політики і культури та спроектувати їх на історію політичних знань для того, щоб зрозуміти концепції мислителів про взаємозв'язок та взаємодію цих суспільних феноменів. Глибоко проаналізувати праці вітчизняних інтелектуалів про співвідношення політичних та культурних процесів.

Тема 2. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її розвиток американськими та європейськими вченими.

Виявити позитивні та проблемні аспекти концепції політичної культури Г. Алмонда. Дослідити логіку та наслідки творчого розвитку алмондівської концепції політичної культури в США та інших країнах. Проаналізувати англomовне видання праці Алмонда і Верби «Громадянська культура» на предмет з'ясування підходів до формулювання соціологічних питань підчас дослідження політичної культури п'яти держав.

Тема 3. Політична культура України як об'єкт дослідження вітчизняними науковцями.

Проаналізувати праці провідних вітчизняних політичних культурологів з метою виявлення динаміки трактування та дослідження політичної культури українського суспільства. Особливу увагу приділити першій спробі наукового трактування політичної культури В.Липинським та пояснити, чому воно не набуло поширення та закріплення у вітчизняній політичній науці.

Тема 4. Політико-культурна суб'єктність нації. Методологія дослідження національної політичної культури на основі соціетального підходу.

Дослідити питання про те, як в процесі політичної діяльності формуються елементи національної політичної культури. На цій основі усвідомити тривалість процесу формування вітчизняної політичної культури, його неперервність та суперечливість. Порівнюючи суб'єктивістський та індивідуалістичний підхід до дослідження політичної культури Г. Алмонда та методологію соціетального підходу, зробити висновок про істотний прогрес у з'ясуванні політико-культурної суб'єктності нації на основі останнього.

Тема 5. НПК як соціокультурна система та процес, її моделювання.

Опрацьовуючи рекомендовану літературу, зрозуміти логіку системного підходу до національної політичної культури у якому нація виступає як суб'єкт (творець і носій) політико-культурних цінностей і, разом з тим, як її об'єкт, в якості функціональних елементів політичної культури виступають основні соціетальні компоненти цього складного феномену. Разом з цим, для успішної майбутньої дослідницької роботи, важливо уявляти собі політико-культурний процес. Особливої уваги заслуговує т.зв. комунікативний підхід до аналізу процесів зародження, розвитку та закріплення у практичній політиці елементів політичної культури.

Тема 6. Імперативи та функції національної політичної культури.

Для розуміння суті і теоретико-методологічної ролі категорії «Імперативи національної політичної культури», слід прослідкувати у науковій літературі чинники, які зумовлюють формування та розвиток цінностей-цілей, цінностей-засобів та цінностей-умов на кожному з етапів розвитку національного організму, роль у цьому процесі національної еліти та широкого народного загалу. Як практичне завдання для самостійної роботи рекомендується проаналізувати функції основних елементів національної політичної культури, а далі, узагальнивши матеріал, дійти висновку про функції і роль політичної культури у функціонуванні політичної системи нації.

Тема 7. Поняття та роль інфраструктури національної політичної культури

Для розуміння суті та теоретико-методологічної ролі інфраструктури національної політичної культури слід проаналізувати у науковій літературі сукупність інституційних, інформаційно-комунікаційних, освітніх, ідеологічних та організаційних механізмів, що забезпечують функціонування та відтворення політичних цінностей і норм у суспільстві. Важливо простежити взаємозв'язок між політичними інститутами, громадянським суспільством, засобами масової інформації та системою політичної соціалізації. Як практичне завдання для самостійної роботи рекомендується визначити структурні компоненти інфраструктури національної політичної культури та з'ясувати їхню роль у стабілізації та розвитку політичної системи держави.

Тема 8. Національні ментальні настанови, суспільно-політична онтологія та політичні цінності як функціональні елементи НПК

Для розуміння функціональної природи національних ментальних настанов необхідно дослідити історично сформовані уявлення народу про владу, справедливість, державність, свободу та колективну відповідальність. Особливу увагу слід приділити взаємозв'язку між ментальністю, суспільно-політичною онтологією та системою політичних цінностей, що визначають стратегічні орієнтири розвитку нації. У межах самостійної роботи доцільно проаналізувати вплив ментальних характеристик на формування політичної поведінки та визначити їхню роль у трансформаційних процесах сучасного суспільства.

Тема 9. Політичні міфи та стереотипи в національній політичній культурі

Для осмислення ролі політичних міфів і стереотипів слід розглянути їх як механізми символічної інтерпретації політичної реальності. У науковій літературі необхідно простежити, як міфологеми та стереотипізовані уявлення впливають на формування політичної свідомості, легітимацію влади та мобілізацію громадян. Практичне завдання полягає у виявленні прикладів політичних міфів у національному дискурсі та визначенні їх конструктивної або деструктивної ролі в розвитку політичної системи.

Тема 10. Моделі поведінки, політичні та моральні норми, традиції національної політичної культури

Для розуміння специфіки моделей політичної поведінки необхідно дослідити систему моральних та політичних норм, що регулюють взаємодію громадян і влади. Важливо проаналізувати роль традицій як механізму збереження історичного досвіду та трансляції політичних цінностей від покоління до покоління. У межах самостійної роботи рекомендується охарактеризувати типові моделі політичної поведінки та визначити їх вплив на стабільність і демократичний розвиток держави.

Тема 11. Інституційні складові національної політичної культури

Для розкриття сутності інституційних складових слід звернути увагу на політичні інститути, партійну систему, органи державної влади, механізми представництва та участі громадян. У науковій літературі необхідно проаналізувати їхню роль у формуванні та підтримці певного типу політичної культури. Практичне завдання полягає у визначенні взаємозв'язку між рівнем розвитку інституцій та якістю політичної культури суспільства.

Тема 12. Місце і роль політичних символів у культурі нації

Для осмислення ролі політичних символів необхідно розглянути їх як засоби консолідації нації та легітимації влади. Слід простежити функціонування державної символіки, історичних образів і знакових подій у формуванні політичної ідентичності. У самостійній роботі рекомендується проаналізувати вплив символічного простору на формування національної солідарності та політичної мобілізації.

Тема 13. Національна ідентичність та національна ідея в системі НПК

Для розуміння ролі національної ідентичності слід дослідити механізми її формування, зокрема історичну пам'ять, культурні традиції, мову та політичні ідеали. Національна ідея розглядається як стратегічний орієнтир розвитку, що інтегрує суспільство навколо спільних цінностей та цілей. Практичне завдання полягає у визначенні взаємозв'язку між рівнем національної консолідації та ефективністю функціонування політичної системи.

Тема 14. Засади типології НПК. Типологічні ознаки та тенденції розвитку української політичної культури

Для теоретичного осмислення типології національних політичних культур необхідно проаналізувати існуючі наукові підходи до їх класифікації, критерії поділу та історичні особливості формування різних типів. Особливу увагу слід приділити характеристичні української політичної культури, її ментальним, ціннісним та інституційним особливостям. У межах самостійної роботи рекомендується визначити типологічні риси української політичної культури та окреслити основні тенденції її сучасного розвитку.

6. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, аналіз конкретних соціально-політичних ситуацій під керівництвом викладача та самостійно.

Загалом використовуються такі методи:

1. Аналітико-рефлексивний аналіз концепцій національної політичної культури у вітчизняній та зарубіжній політичній науці.
2. Порівняльно-методологічний аналіз теорій і типології політичної культури, моделей її формування та функціонування в різних національних контекстах.
3. Концептуальне моделювання структури національної політичної культури (цінності, норми, ментальні настанови, символи, інституції).
4. Робота з політичними кейсами історичного та сучасного розвитку нації (аналіз трансформацій політичної культури в періоди криз і реформ).
5. Рефлексивно-аналітичне обговорення суспільно-політичних процесів у контексті розвитку національної ідентичності та державності.
6. Інтерпретаційний аналіз наукових текстів і джерел з проблематики національної політичної культури, політичної ідентичності та цінностей.
7. Метод постановки та аналізу проблемних ситуацій політичного розвитку, пов'язаних із конфліктом цінностей, трансформацією норм і традицій.
8. Індивідуальна аналітична робота з формування власної концептуальної позиції щодо ролі політичної культури у функціонуванні політичної системи.
9. Метод політико-культурної рефлексії (самоаналіз власних ціннісних орієнтацій і громадянської позиції в контексті національної політичної культури).
10. Колективна наукова дискусія щодо чинників, тенденцій і перспектив розвитку української політичної культури в умовах глобалізації та суспільних трансформацій.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю (екзамену).

В процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи здобувача освіти за 100-бальною шкалою:

- практичні заняття;
- самостійна робота;
- підсумковий контроль (екзамен).

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Вид контролю	Шкала оцінювання	Ваговий коефіцієнт	Частка у підсумковій оцінці
Практичні заняття	0–100 балів	0,30	30 %
Самостійна робота	0–100 балів	0,30	30 %
Підсумковий контроль (екзамен)	0–100 балів	0,40	40 %
Разом		1,00	100 %

Бали / Критерій	01–34	35–59	60–64	65–74	75–84	85–100
1. Повнота відповіді (усна/письмова)	Відсутня відповідь або повністю не за темою (не розкриває питання практичного заняття з професійної креативності)	Дуже коротка, уривчаста, не розкриває питання (лише загальні фрази без змісту теми/кейсу)	Лише часткове розкриття теми, значні пропуски (частина аспектів професійної креативності не охоплена)	Тема загалом розкрита, однак бракує важливих аспектів (не враховано окремі чинники/механізми/бар'єри)	Відповідь майже повна, охоплено основні аспекти (охоплено ключові компоненти аналізу професійної креативності)	Повна, вичерпна відповідь із висвітленням усіх аспектів (включно з чинниками, механізмами, бар'єрами, прикладами з науково-професійної діяльності)
2. Точність і правильність викладу (усного/письмового)	Повністю неправильна відповідь (помилкове тлумачення креативності/моделей/чинників)	Переважають грубі помилки (змішування понять, неправильні висновки щодо професійної креативності)	Значні неточності та спотворення понять (частково некоректне тлумачення теорій/моделей креативності)	Загалом правильно, але є деякі неточності (окремі неточні твердження щодо механізмів/чинників професійної креативності)	Майже без помилок, є поодинокі неточності (дрібні неточності в інтерпретації теорій/моделей)	Абсолютна правильність, наукова точність (коректна інтерпретація теорій, моделей і категорій професійної креативності)
3. Логічність і послідовність викладу (усного/письмового)	Виклад хаотичний, без зв'язку (немає структури аналізу ситуації/кейсу)	Логіка майже відсутня, уривчастість (твердження не пов'язані з темою практичного заняття)	Послідовність мало виражена, важко простежити логіку (аналіз професійної креативності фрагментарний)	Є логіка, але виклад непослідовний (структура є, але порушена причинно-наслідкова лінія)	Логічний виклад, незначні порушення послідовності (аналіз ситуації загалом структурований)	Чітка структура, логічна й послідовна відповідь (чітка логіка: поняття → чинники/механізми → висновки → обґрунтування)
4. Глибина розуміння	Не виявляє розуміння (не розуміє суті професійної креативності як психологічної характеристики)	Поверхнєве розуміння (відтворює загальні визначення без пояснення)	Обмежене пояснення, без глибини (не показує причинно-наслідкові зв'язки в творчому процесі)	Часткове пояснення причинно-наслідкових зв'язків (пояснює окремі зв'язки чинників і результатів креативності)	Достатнє розуміння, пояснення із прикладами (пояснює механізми/чинники з прикладами професійних ситуацій)	Глибоке розуміння, узагальнення, системне пояснення (системно пояснює модель/механізми професійної креативності, робить узагальнення)
5. Аргументованість відповіді (усної/письмової)	Відсутні аргументи (твердження без обґрунтування щодо професійної креативності)	Аргументів мало, вони непереконливі (без посилань на теорії/моделі/логіку аналізу)	Аргументів достатньо, але без підтвердження (є позиція, але без прикладів або пояснень)	Аргументи є, але не завжди переконливі (частково спирається на теоретичні положення, але непослідовно)	Аргументована відповідь із прикладами (обґрунтовує висновки прикладами з науково-професійних ситуацій)	Сильна аргументація з прикладами, доказами, посиланнями (спирається на теорії/моделі креативності та коректні приклади аналізу)

						ситуацій)
6. Застосування теорії на практиці (усне/письмове обґрунтування)	Відсутнє (не застосовує теорії/моделі до кейсу)	Немає прикладів, лише абстрактні твердження (без розбору ситуації професійної креативності)	Наведено приклади, але недоречні (приклади не відповідають темі практичного заняття)	Доречні приклади, але неповні (є приклад, але без розкриття механізмів/чинників)	Практичні приклади доречні та різноманітні (кілька прикладів застосування теорії до професійних ситуацій)	Теорія застосована вдало, наведено яскраві й різноманітні приклади (повний аналіз кейсу через модель/теорію професійної креативності)
7. Термінологічна грамотність (усна/письмова)	Термінологія відсутня або неправильна (некоректні поняття креативності/моделей/чинників)	Використання термінів із значними помилками (плутає категорії, підміняє поняття)	Використання частково правильних термінів (окремі терміни коректні, але є змішування понять)	Використання більшості термінів правильно, але з помилками (дрібні помилки в категоріях/визначеннях)	Коректне використання термінів, незначні неточності (в основному точний понятійно-категорійний апарат психології професійної креативності)	Абсолютне володіння професійною термінологією (вільно й точно використовує понятійно-категорійний апарат психології професійної креативності)
8. Комунікативні навички (усні/письмові)	Відповідь відсутня (немає комунікації/представлення результату роботи)	Мовлення/стиль незрозумілі (важко сприймати відповідь/текст)	Мовлення/стиль малозрозумілі, є труднощі у сприйнятті (структура слабка, думки нечіткі)	Загалом зрозуміло, але не завжди чітко (потребує уточнень під час обговорення)	Коректне використання термінів, незначні неточності (здатний представити аналіз кейсу, але з дрібними мовними/логічними недоліками)	Абсолютне володіння професійною термінологією (чітко, переконливо презентує аналітичні висновки щодо професійної креативності)
9. Самостійність мислення (усна/письмова)	Відсутні власні думки (лише формальні фрази без позиції)	Лише відтворення матеріалу (переказ теорії без аналізу кейсу/ситуації)	Мінімальні спроби власного аналізу (поодинокі судження без розгортання)	Є окремі власні судження (часткова інтерпретація ситуації професійної креативності)	Помітна самостійність, власні узагальнення (робить самостійні висновки за результатами аналізу)	Високий рівень самостійності, оригінальні ідеї (пропонує нестандартні інтерпретації/рішення щодо розвитку професійної креативності)

10. Вміння усно відповідати на додаткові запитання / вміння давати письмові пояснення	Не відповідає (не може пояснити рішення/висновки щодо кейсу)	Відповідає зі значними труднощами (відповіді непослідовні, з помилками)	Відповідь неповна, з помилками (потребує суттєвих уточнень)	Загалом правильні відповіді, але потребують уточнень; пояснення не завжди логічно вибудовані	Упевнено відповідає на запитання, аргументує власну позицію; пояснення зрозумілі, але не завжди розгорнуті	Чітко, логічно й аргументовано відповідає на додаткові запитання; надає розгорнуті пояснення з опорою на теорію, моделі та аналіз професійних ситуацій
---	--	---	---	--	--	--

** Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за кожне практичне заняття (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0». Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.*

Критерії оцінювання самостійної роботи*

Бали / Критерій	01–34	35–59	60–64	65–74	75–84	85–100
1. Повнота виконання завдання	Завдання не виконано або не відповідає темі	Виконано формально, без розкриття змісту	Часткове виконання з істотними пропусками	Завдання виконано, але не всі аспекти розкриті	Майже повне виконання із незначними пропусками	Повне, вичерпне виконання всіх вимог завдання
2. Наукова коректність і точність	Грубі помилки, некоректні твердження	Переважають помилки й неточності	Є суттєві неточності у використанні понять	Загалом коректно, але з окремими неточностями	Майже повна наукова коректність	Повна наукова коректність і точність викладу
3. Логічність і структурованість роботи	Відсутня логіка й структура	Структура слабка, логіка порушена	Фрагментарна логіка викладу	Загалом логічно, але з порушеннями	Чітка структура з незначними недоліками	Чітка, логічна й послідовна структура
4. Глибина аналізу	Аналіз відсутній	Поверхневий опис без аналізу	Обмежений аналіз без узагальнень	Частковий аналіз з окремими висновками	Достатньо глибокий аналіз з прикладами	Глибокий, системний аналіз з узагальненнями
5. Аргументованість і обґрунтованість	Аргументація відсутня	Аргументи непереконливі	Є аргументи без належного обґрунтування	Аргументація частково обґрунтована	Аргументовано з прикладами	Сильна аргументація з науковими опорами
6. Термінологічна грамотність	Термінологія некоректна або відсутня	Багато помилок у термінах	Частково коректне використання термінів	Переважно коректна термінологія	Коректна термінологія з незначними неточностями	Вільне й точне володіння термінологією
7. Самостійність виконання	Відсутні власні судження	Робота репродуктивна	Мінімальні прояви самостійності	Часткова самостійність	Помітна самостійність і власні висновки	Високий рівень самостійності та оригінальності

** Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за самостійну роботу для кожного заняття. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком,*

поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

**Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамену)
з дисципліни «Концептуальні засади національної політичної культури»**

Оцінку «відмінно» (90–100 балів, А) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який всебічно й глибоко володіє програмовим матеріалом дисципліни, демонструє системне та концептуально цілісне розуміння національної політичної культури як складного соціокультурного й політичного феномену, здатний до наукового аналізу, синтезу та теоретико-методологічного узагальнення політичних процесів і явищ, вільно оперує понятійно-категорійним апаратом політичної науки, аргументовано розкриває структуру, функції, імперативи та типологію національної політичної культури, засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою, уміє критично аналізувати різні наукові підходи, застосовує теоретичні положення до інтерпретації сучасних суспільно-політичних процесів, формулює самостійні, науково обґрунтовані висновки та презентує їх логічно й послідовно.

Оцінку «добре» (85–89 балів, В) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який повністю опанував програмовий матеріал дисципліни, має системні знання щодо концептуальних засад національної політичної культури, її структурних елементів та закономірностей розвитку, виявляє здатність до самостійного аналізу наукових джерел, уміє застосовувати теоретичні положення до аналізу політичних процесів і явищ, формулює власні судження, однак не в усіх відповідях демонструє достатню глибину методологічного аналізу або концептуальну завершеність узагальнень.

Оцінку «добре» (75–84 бали, С) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який загалом опанував навчальну програму, але має окремі незначні прогалини у знаннях, володіє базовими теоретичними положеннями щодо структури, функцій та інституційних складових національної політичної культури, уміє порівнювати й систематизувати наукову інформацію, застосовує знання до аналізу політичної реальності, однак його відповіді інколи мають описовий характер і не завжди відзначаються достатньою глибиною аргументації або методологічною чіткістю.

Оцінку «задовільно» (65–74 бали, D) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом у мінімально необхідному обсязі, достатньому для подальшої наукової та професійної діяльності, орієнтується в базових категоріях дисципліни, ознайомлений з основною літературою, проте допускає неточності у визначеннях, припускається помилок у теоретичних узагальненнях або при аналізі конкретних політичних ситуацій, які може частково виправити за додаткових пояснень.

Оцінку «задовільно» (60–64 бали, E) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який володіє програмовим матеріалом на базовому рівні, виконує екзаменаційні завдання з мінімальним рівнем відповідності вимогам, демонструє переважно репродуктивний характер знань, обмежену аргументацію та недостатню глибину аналізу проблем національної політичної культури.

Оцінку «незадовільно» (35–59 балів, FX) отримує здобувач ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини у знаннях програмового матеріалу, допустив принципові помилки у розкритті змісту основних категорій і концепцій дисципліни, не продемонстрував сформованості аналітичних, концептуальних і методологічних умінь, передбачених програмою, що потребує повторного складання екзамену.

Оцінку «незадовільно» (01–34 бали, F) отримує здобувач ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом лише на рівні фрагментарного відтворення окремих понять, не здатний до самостійного аналізу політичних процесів і явищ, не оперує понятійно-категорійним апаратом дисципліни, не може сформулювати логічно обґрунтовані судження чи висновки щодо проблем національної політичної культури, що унеможлиблює подальше навчання на відповідному освітньо-науковому рівні.

Узагальнена шкала оцінювання:

За шкалою	За національною	За шкалою ECTS
-----------	-----------------	----------------

ЗУНУ	шкалою	
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8.ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Поняття, сутність та структура національної політичної культури.
2. Методологічні підходи до дослідження політичної культури.
3. Співвідношення понять «політична культура», «політична свідомість» і «політична ідеологія».
4. Імперативи національної політичної культури: сутність і класифікація.
5. Функції національної політичної культури в політичній системі суспільства.
6. Цінності-цілі, цінності-засоби та цінності-умови як елементи НПК.
7. Роль національної еліти у формуванні політичної культури.
8. Вплив громадянського суспільства на розвиток національної політичної культури.
9. Інфраструктура національної політичної культури: зміст і структурні компоненти.
10. Політична соціалізація як механізм відтворення НПК.
11. Національні ментальні настанови як основа політичної культури.
12. Суспільно-політична онтологія та її вплив на політичні цінності.
13. Політичні міфи: природа, функції та механізми впливу.
14. Політичні стереотипи у структурі національної політичної культури.
15. Політичні традиції як механізм історичної спадкоємності.
16. Моделі політичної поведінки громадян у різних типах політичної культури.
17. Моральні та правові норми у структурі НПК.
18. Інституційні складові національної політичної культури.
19. Політичні символи та їх роль у консолідації нації.
20. Державна символіка як елемент політичної культури.
21. Національна ідентичність у системі політичної культури.
22. Національна ідея як стратегічний орієнтир розвитку політичної культури.
23. Типологія політичних культур: класичні підходи.
24. Типологічні критерії класифікації національних політичних культур.
25. Демократичний та авторитарний типи політичної культури.
26. Громадянська (партисипаторна) політична культура: характеристика.
27. Традиційна та модерна політичні культури: порівняльний аналіз.
28. Глобалізаційні виклики та трансформація національних політичних культур.

29. Політична культура перехідних суспільств.
30. Конфлікт цінностей у трансформаційних процесах.
31. Особливості формування української політичної культури в історичній ретроспективі.
32. Козацька традиція як чинник української політичної культури.
33. Вплив імперських і радянських практик на політичну культуру України.
34. Політична культура доби незалежності України.
35. Революційні події як чинник трансформації політичної культури.
36. Роль війни у формуванні сучасної української політичної культури.
37. Політична довіра та легітимність влади в структурі НПК.
38. Громадянська активність як показник розвитку політичної культури.
39. Інформаційний простір і медіа у формуванні політичної культури.
40. Політична комунікація як механізм впливу на НПК.
41. Співвідношення національної та наднаціональної політичної культури.
42. Європейські цінності та їх інтеграція в українську політичну культуру.
43. Політична культура та правова держава.
44. Політична культура і демократія участі.
45. Етичні виміри національної політичної культури.
46. Політична відповідальність як складова НПК.
47. Культура політичного діалогу та компромісу.
48. Політична культура та національна безпека.
49. Тенденції розвитку української політичної культури на сучасному етапі.
50. Перспективи формування зрілої громадянської політичної культури в Україні.

9. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу адміністрації.

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення – 2021, рік ведення в експлуатацію – 2022 Екран проєкційний BRYAN 2:1,5 (1 шт.)	1-14
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно з ліцензією Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students; Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Opera, Google Chrome, Firefox).	1-14

Рекомендована література:

1. Рудакевич О., Козловець М., Етнокультурна самоорганізація як чинник життєздатності та національного спротиву українського народу російській агресії. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers*. 2025. № 22(99). С.146-155. URL: <https://humstudies.com.ua/issue/view/19056>
2. Almond G. A. *The Intellectual History of the Civic Culture Concept. The Civic Culture revisited* / Eds. Gabriel A. Almond, Sidney Verba. Newbury Park : Sage Publications, 1980. P. 1–36.
3. Almond G. A., Verba S. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton University Pres, 1963. 375 с.
4. Anna Cento Bull, *Italian Neofascism: The Strategy of Tension and the Politics of Nonreconciliation*, Berghahn Books, 2007.
5. Carls Paul. *Modern Democracy as the Cult of the Individual: Durkheim on religious coexistence and conflict*. *Critical Research on Religion*. 2019. Vol. 7 (3). P. 292-311. URL: <https://www.twirpx.com/file/3130431/>
6. Goncharuk-Cholach T., Huryk M., Rudakevych O, Lazarovych M. Chuhyr R. *Digital resistance in authoritarian realities and technologies of political changes. Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2025. Том 12. № 4.
7. Herbert Marcuse, *The New Left and the 1960's*, New York: Routledge, 2005.
8. *Political Culture in Post-Communist Europe: Attitudes in New Democracies* / Ed. Pollack et al. Aldershot : Ashgate, 2003. 264 p.
9. Алмонд Г., Верба С. *Громадянська культура. Політологія. Навчально-методичний комплекс. Підручник*. Київ: Центр навчальної літератури. 2004. С. 372–375.
10. Бжежинський З. *Україна має показати своєму молодшому братові – Росії – приклад політичної культури*. URL : <http://www.pravda.com.ua/news/2007/11/14/66832.htm>.
11. Борінштейн Є. Р. *Філософія трампізму: криза самовдосконалення людини у контексті зрушення моральних цінностей. Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2025. №1. С.11-17. URL: http://perspektyvy.pdpu.od.ua/1_2025/1_2025.pdf
12. Букач В. М. та ін. Категорія «політичної культури» в науковому та публічному дискурсах. *Науковий журнал «Політикус»*. 2022. Вип.1. С.94–102.
13. Варипаєв О., Міносян А. *Політична свідомість та політична культура як ключові фактори становлення демократичного суспільства. Scientific Collection «InterConf»*. 2024. №. 186. С. 149–153.
14. Вегеш І. М. *Політична культура російського суспільства як культура перманентної війни. Політичне життя*. 2025. С. 85-91.

15. Воляннюк Т. А. Політична свідомість і культура як чинники формування образу сучасної української держави. *Право та державне управління*. 2023. №2. С. 353–358.
16. Голденштейн К. О. Основні напрями і специфіка використання політичної символіки в сучасній Україні. *Політичне життя*. 2023. С. 38–44.
17. Гончарук-Чолач Т., Гурик М., Ковтун І., Лібертаріанські вектори правих партій сучасності. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025 Вип. 51.
18. Даймонд Л. Консолідація демократії і політична культура. *Демократія : антологія / [упоряд. О. Проценко]*. К. : Смолоскип, 2005. С. 882–942.
19. Європейська партія Зелених:
https://www.google.com/search?sca_esv=57c838167095f3b0...
20. Кампо В. Фундаментальні конституційні цінності. *Світогляд*, 2021. С. 23–27.
21. Кваша О. П., Шимко О. В., Чоста К. С. Політична культура як чинник розвитку громадянського суспільства в Україні: виклики та перспективи. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. №. 8. DOI: <https://doi.org/10/5281/zenodo.14943866>
22. Киянка І. Популізм як політологічна категорія. *ВІСНИК ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ. СЕРІЯ: ФІЛОСОФІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, ПОЛІТОЛОГІЯ* 2015. №1. URL: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/article/view/582>
23. Кліматичний провал: як невдача зелених на євровиборах вплине на курс ЄС і на підтримку України. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/06/20/7188454/>
24. Клімова Г. П. Феномен політичної культури: теоретико-методологічний дискурс *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2020. №. 2 (45). С. 56–70.
25. Клімова Г. Політична ідеологія: соціально-філософська концептуалізація. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2022. Т. 2. №. 53. С. 166–181.
26. Козловець М., Рудакевич. О. Етнокультурна самоорганізація як чинник життєздатності та національного спротиву українського народу російській агресії. *Humanities studies*. 2025. №99. С. 146–155.
27. Консерватизм [Текст] : антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; Наукове товариство ім. Вячеслава Липинського. К. : Смолоскип, 1998. 597 с.
28. Конституція України. Київ: ВАІТЕ, 2021. 324 с. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/commemorative_constitution_2021.pdf
29. Куц Г. Лібералізм класичний і сучасний: спільне і відмінне. *Наукові записки ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2018. Вип. 49. С. 120–130. URL: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kuts_liberalizm.pdf
30. Лазарович М. В., Рудакевич О. М. Політичні технології, консолідація суспільства та євроінтеграція: глобалізаційні виклики для політичної культури України та Польщі. *Політикус*, 2025. №3. С. 123–128.
31. Лібералізм [Текст]: антологія / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; Наукове товариство ім. Вячеслава Липинського. К.: Смолоскип, 2002. 1122 с.
32. Лісовий В. С. Політичні ідеології. *Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. URL: <https://esu.com.ua/article-884999>*
33. Майструк Н. ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ: КЛАСИЧНІ ТА СУЧАСНІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН ТА ВІЙНИ. *NOWY ŁAD W EUROPIE I UNII EUROPEJSKIEJ*. Моногр. / за ред. . Турчин, Т. Астамовія-Лейк. Львів; Ольштин. 2023. С. 126–136. URL: <https://opac.lpnu.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=1153151> .
34. Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Концептуальні засади національної політичної культури» / Уклад. Олег Рудакевич. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 28 с.
35. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи «Концептуальні засади національної політичної культури»/ Уклад. Олег Рудакевич. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 24 с.

36. Мілова М. І. Політична культура посткомуністичних країн як чинник входження в Європу: український та болгарський досвід. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2006. №. 25. С. 95–102.
37. Москвін Я. Консерватизм: традиція та модерн в Україні. Humanities Studies. 2023. № 11. URL: <https://humstudies.com.ua/article/view/298023>
38. Неофашизм: URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D1%84%>.
39. Нові ліві. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D1%96>..
40. Осіпова З. О. Трансформація політичної культури громадян України в умовах гібридної агресії Росії. Вісник Маріупольського університету. Серія: Історія. Політологія. 2024. №. 39. С. 120–132.
41. Панасюк Л. В. Ідеологія «русского мира» і білінгвізм. Науковий журнал «Політикус». 2021. Вип.3. С.110–115.
42. Плани практичних занять з навчальної дисципліни «Концептуальні засади національної політичної культури» / Уклад. Олег Рудакевич. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 26 с.
43. Політологія. Навчально-методичний комплекс / 3 ред. Ф. М. Кирилюка Підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2004. 704 с. Політологія. Навчальний посібник / за ред Т.В. Чолач-Гончарук . Тернопіль ЗУНУ, 2025.
44. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 21. Ст. 81.
45. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
46. Родік Т. П. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В РОЗБУДОВУ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЗАСАД В УКРАЇНІ. ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС. 2025. №1, С. 11–17. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2025/1/4.pdf>
47. Рудакевич М. І., Рудакевич О. М. Особливості політики України у сфері сприяння прямим іноземним інвестиціям в умовах стратегічної невизначеності. Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2024. №6. С. 71-77.
48. Рудакевич М.І., Рудакевич О.М. Розвиток української державності як головний чинник радикальних суспільних трансформацій. Соціально-економічні проблеми та держава 2021. №2 (24). URL : <http://sepd/tntu.edu.ua/>
49. Рудакевич О. М., Докаш О. Ю. Чигур Р. Ю. Екологічний регіоналізм : інтеграція європейських цінностей у глобалізованому світі. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 54.
50. Рудакевич О. М. Національний принцип: етнополітична концепція нації : моногр. Тернопіль : «Економічна думка», 2009. 292 с.
51. Рудакевич О. М. Паюк В. Л. Місце і роль соціально-політичної онтології в національній політичній культурі. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 52. С. 264–268. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v052.2024.42>
52. Рудакевич О. М. Чорний піар та поляризація суспільства: причинно-наслідкові зв'язки. Вісник Донецького національного університету імені Стуса. Серія політичні науки. 2026. № 1. – в друці.
53. Рудакевич О. М. Чорний піар у виборчих кампаніях: політична культура як середовище дії та методологія дослідження інформаційних маніпуляцій. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. № 57. С. 221-226. https://apfs.nuoua.od.ua/archive/57_2025/38.pdf
54. Рудакевич О. М., Лазарович М. В., Політичні технології, консолідація суспільства та євроінтеграція: глобалізаційні виклики для політичної культури України та Польщі. Politicus. 2025. № 3. С. 123-128 http://politicus.od.ua/3_2025/21.pdf
55. Рудакевич О. Три складові національної ідеї та їх актуальний зміст для України. Рудакевич О. М. Націологічні засади модернізації українського суспільства. Моногр. Друге вид., доповнене. Київ: Вид-во Політія, 2025. С.153–185.
56. Рудакевич О. Активний ідейно-політичний спротив імперській ідеології рашистів як важлива умова перемоги України у війні. Лекція для студентів. Соціально-політичні процеси. №22. С. 301–318.
57. Рудакевич О. М. Націологічні засади модернізації українського суспільства: моногр. Київ : Вид-во ПОЛІТІЯ, 2025. С. 213–252.

58. Рудакевич О., Лубкович Н. Паюк В. Політична культура жителів Тернопільської міської територіальної громади в умовах воєнного стану (за результатами соціологічного дослідження). Трансформація суспільних відносин в Україні в умовах децентралізації публічної влади (соціально-філософський та політологічний аспекти): монографія / авт. колектив: О. Рудакевич (керівник) та ін. Тернопіль: Видавництво ЗУНУ, 2025. С. 192–213.
59. Рудакевич О., Паюк В. Місце і роль соціально-політичної онтології в національній політичній культурі. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 53. С. 44–56.
60. Рудакевич О., Рудакевич М., Особливості політики України в сфері сприяння прямим іноземним інвестиціям в умовах стратегічної невизначеності. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2024. Том 35. (74). № 6. С. 71-77. URL:https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/6_2024/15.pdf
61. Рудакевич О., Чолач Т., Лазарович М. Цифрова революція в політиці та її вплив на постінформаційне суспільство. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 52. С. 222–227. URL http://apfs.nuoua.od.ua/archive/52_2025/38.pdf
62. Русаков С. С. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЦІННІСНО-КУЛЬТУРНИЙ ВИКЛИК ВОЄННОГО ЧАСУ. Культурологічний альманах. 2025. №. 2. С. 463-470.
63. Сакун А. В. , Кудійович Т., Черняк Д. Перспективи розвитку політичної культури України на шляху до ЄС. Науковий журнал «Політикус». 2021. Вип.1. С.94–100.
64. Світове дослідження цінностей 2020 в Україні URL: https://smc.org.ua/wpcontent/uploads/2020/10/WVS_UA_2020_report_WEB.pdf.
65. Сергієнко Т. І., Митюк А. В. Електоральна поведінка: правові основи, соціокультурні чинники та особливості демократичного вибору. Регіональні студії: науковий збірник / редкол.: М. М. Палінчак (голов. ред.), І. М. Вегеш, Є. І. Гайданка та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 40. С. 72–78.
66. Снайдер Т. Ми повинні це сказати. Росія фашистська. URL: <https://www.nytimes.com/2022/05/19/opinion/russia-fascism-ukraine-putin.html?smid=tw-share>
67. Соціал-демократія для України – шанс, який ніколи не був використаний, – Грцак. https://lb.ua/news/2019/09/06/436574_ukrainskaya_sotsialdemokratiya_shans.html
68. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації: моногр. / за ред. проф. О.М.Рудакевича. Тернопіль ВПЦ «Університетська думка», 2021. 338 с.
69. Феміністичний рух. URL: <http://slovopedia.org.ua/29/53412/22779.html>
70. Цигвінцев І. Політична культура в епоху цифровізації: нові дослідницькі інструменти. Політичні дослідження/Political Studies. 2024. №. 2 (8). С. 137–155.
71. Цимбалістий Б. Тавро бездержавности. Політична культура українців. Київ : Вид. Всесвіт. Координац. Ради та Респ. асоц. українознавців, 1994. 61 с.
72. Цурканова І. О. Радкевич Т. О. Політична культура і культура полтики: порівняльний аналіз сучасного стану суспільства в Україні. Регіональні студії. 2024. С. 7–13.
73. Чолач Т., Лазарович М., Рудакевич О. Джугла Н. Цифрова революція в політиці та її вплив на постінформаційне суспільство. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 52. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/52_2025/38.pdf
74. Шайгородський Ю. Ж. Політична культура як чинник розвитку демократичного політичного режиму в Україні. Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні. 2021. С. 304–351.
75. Шпорлюк Р. Комунізм і націоналізм / Пер. з англ. Г. Касьянов. К: Основи, 1998. 479 с.
76. Що така трампізм і чому це не лише про Трампа. URL: <https://explainer.ua/polityka-obrazy-kult-lidera-gniv-yak-programa-shho-take-trampizm/>
77. Що таке Комуністичний маніфест і чому він досі актуальний: ідеологічне прочитання лівих. URL: <https://uk.vijesti.me/amp/514277/%D1%89%D0%BE-%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%B5-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%..>
78. Що таке трампізм і чому це не лише про Трампа. URL: <https://explainer.ua/polityka-obrazy-kult-lidera-gniv-yak-programa-shho-take-trampizm/>

79. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2006. 341 с.